

בבית המשפט העליון

עע"מ 3195/18 - ט'

לפני: כבוד הרשם רון גולדשטיין

מבקש העיון:

אורן יצחקיאן

המערערות:

1. גלובל גרין גרופ (אך דוד) בע"מ
2. א.ס.פ.י. חברה לקידום פרויקטים באיכות הסביבה (ישראל) בע"מ

נ ג ד

המשיבים:

1. המועצה המקומית שהם - רשות הרישוי לעסקים
2. רשות מקרקעי ישראל
3. המשרד להגנת הסביבה

בקשה לעיון בתיק בית המשפט; תשובת המשיבים 2-3 מיום 5.4.2019; תשובת המערערות מיום 14.5.2019; תגובת מבקש העיון מיום 22.5.2019

החלטה

1. לפניי בקשה לעיון בהליך שבכותרת.

2. ברקע ההליך דנן עומדת החלטת המשיבה 1 לדחות את בקשת המערערות לחידוש רישיון עסק בגין פעילותן באתר "ברקת" להטמנה ולמחזור פסולת באזור התעשייה שהם (להלן: אתר ההטמנה והמחזור). עתירה מינהלית שהגישו המערערות כנגד החלטה זו נדחתה ביום 25.2.2018 על-ידי בית המשפט לעניינים מינהליים מרכז-לוד (כבוד סגנית הנשיא ו' מרוז). הערעור שבכותרת הופנה כנגד פסק-דינו של בית המשפט לעניינים מינהליים. ביום 11.3.2019 התקיים בערעור דיון בפני מותב תלתא של בית משפט זה (כבוד השופטים נ' סולברג, מ' מזוז ו-י' אלרון). בתום הדיון ובהמלצת שופטי ההרכב חזרו בהן המערערות מן הערעור תוך שביקשו להודיע על שמירת זכותן לשוב ולהגיש בקשה לרישיון עסק. על כן הורה בית המשפט על מחיקת הערעור ללא צו להוצאות (ראו פסק-הדין מיום 11.3.2019).

3. בקשת העיון שבכותרת הוגשה ביום 1.4.2019 על ידי המבקש, תושב שהם, המתגורר לטענתו בסמוך לאתר ההטמנה והמחזור. לטענת מבקש העיון, העיון המבוקש בתיק מיועד לשם בחינת האפשרות להגיש כנגד המערערות בקשה לאישור תובענה ייצוגית. לטענתו, בתיק בית המשפט מצויים מסמכים שונים אשר עשויים לסייע בבירור העובדתי החיוני לבחינת האפשרות של נקיטת ההליך הייצוגי, לרבות מסמכים שונים שהוכנו על ידי המשיב 3, המשרד להגנת הסביבה (חוות דעת וסקירות, דו"ח סיור ומסמכים בדבר שימוע שנערך למנהל המערערת 1). המשיבים 2-3 הודיעו כי אינם מתנגדים לבקשת העיון. המשיבה 1 לא השיבה לבקשה. המערערות לעומת זאת מתנגדות לבקשה ועמדתן נסמכת על שני טעמים מרכזיים: הטעם הראשון הוא שבקשת העיון בתיק מהווה ניסיון "לעקוף" את הוראות הדין הרלוונטיות הנוגעות לעיון במסמכים שנאספו על ידי משרד ממשלתי במסגרת בדיקה או חקירה, המעוגנות בחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, ובהנחיית פרקליט המדינה בעניין עיון בחומר חקירה על ידי צדדים שלישיים (להלן, בהתאמה: חוק חופש המידע ו-הנחיית פרקליט המדינה). לטענת המערערות, ככל שהבקשה לעיון במסמכים המבוקשים הייתה נבחנת בהתאם להוראות דין אלה הרי שבקשה כזו הייתה נדחת על הסף. לטענתן, כל ניסיון לעקוף תוצאה זו "הוא פסול מיסודו, ודינו להידחות גם כן". טענה מרכזית שנייה העומדת בבסיס התנגדותן של המערערות לעיון המבוקש הינה כי המסמכים מושא הבקשה אינם בגדר "תשתית ראייתית קבילה" במסגרת בקשה לאישור תובענה ייצוגית. לטענתן, ככל שתוגש בקשה לאישור כאמור יידרש המבקש לתמוך טענותיו בבדיקות ובחוות דעת עצמאיות, ולא יוכל הוא להסתפק במסמכים מושא בקשת העיון.

4. המסגרת הנורמטיבית לבחינת בקשה לעיון בתיק בית משפט של מי שאינו בעל דין מעוגנת בתקנה 4 לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), התשס"ג-2003 (להלן: תקנות העיון). ככלל ובהיעדר איסור שבדין נקודת המוצא היא כי יש להיעתר לבקשה לעיון בתיק בית המשפט וזאת בשים לב למעמדו הרם של עיקרון פומביות הדיון. בעלי הדין להליך רשאים כמובן להביע התנגדותם לעיון המבוקש אולם בשים לב לנקודת המוצא שלפיה יש ככלל לאפשר עיון בתיקים שהתנהלו באופן פומבי בבית המשפט, הרי שעל המתנגד לעיון מוטל הנטל לשכנע בקיומו של טעם ממשי וכבד משקל המצדיק את שלילת העיון ואף לספק הסבר קונקרטי ומפורט באשר לפגיעה העלולה להיגרם כתוצאה מחשיפתם של מסמכים ספציפיים (ראו למשל, ע"א 8849/01 פקיד שומה למפעלים גדולים נ' 19-גז חברה

לשווק בע"מ, פ"ד נט(5) 385 (2005); בג"ץ 64/17 מרכז השלטון המקומי בישראל נ' ממשלת ישראל, פסקה 4 (20.6.2017). בבוחנו בקשת עיון אשר אחד מבעלי הדין מתנגד לה, נדרש אפוא בית המשפט לאזן בין זכות העיון לבין זכויות ואינטרסים נוגדים, ובכלל זה זכויות ואינטרסים של בעלי הדין, של צדדים שלישיים ושל הציבור בכללותו, כמו גם סבירות הקצאת המשאבים הנדרשת לשם היענות לבקשה (ראו תקנה 4(ד) ותקנה 4(ו) לתקנות העיון; בג"ץ 5699/07 יועז נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 3 (23.4.2009)).

5. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתי לכלל מסקנה כי דין בקשת העיון להתקבל. אני סבור כי תשובת המערערות כוללת נימוק המצביע על אינטרס לגיטימי וכבד המשקל שבגינו מוצדק לשלול את זכות העיון. ראשית ולעניין טענת המערערות כי הגשת הבקשה דנן מהווה ניסיון "לעקוף" את הוראות הדין הרלוונטיות המסדירות את האפשרות לעיין בחומר שנאסף על ידי הרשות הציבורית במסגרת בדיקה או חקירה (בין מכוח חוק חופש המידע ובין מכוח הנחיית פרקליט המדינה) – הרי שלא מצאתי ממש בטענה זו. זאת בשים לב לכלל הקובע כי בקשה המוגשת מכוח תקנות העיון תיבחן בהתאם לאמות המידה המעוגנות בתקנות אלה ולא בהתאם לאמות מידה המעוגנות בדינים אחרים, לרבות בחוק חופש המידע. אכן, מסלול העיון המעוגן בתקנות העיון הינו מסלול מקביל לזה המעוגן בחוק חופש המידע ושני המסלולים אינם מוציאים האחד את השני ונבחנים במנותק זה מזה. יפים לעניין זה דברי השופט ע' פוגלמן בבר"ם 8974/15 מוסקוביץ, אזוראל – משרד עורכי דין נ' גרוסמן, פסקה 10 (13.4.2016):

"כידוע, ככל שהעיון המבוקש מכוחן של תקנות העיון נוגע למידע המצוי בידי רשות ציבורית כהגדרתה בחוק חופש המידע, הרי שקיימת אפשרות עקרונית לבקש את המידע גם מכוחו של חוק חופש המידע (ראו סעיף 1 לחוק חופש המידע). ואולם, מדובר בשני מסלולים מקבילים שאינם מוציאים זה את זה.... מסקנה זו מתחייבת גם נוכח הוראתו המפורשת של סעיף 20 לחוק חופש המידע הקובע כי "אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מתוקפו של חיקוק המחייב, המתיר, האוסר או המסדיר באופן אחר גילוי או מסירה של מידע שבידי רשות ציבורית"... לפיכך, משהגיש המבקש בקשה לעיון בתיק מכוח תקנות העיון, היה עליה להתברר לגופו של עניין על פי אמות המידה שתוארו לעיל, במנותק משאלת בחינתה של בקשת חופש המידע." [ההדגשות שלי – ר' ג'].

(וראו גם בג"ץ 9474/00 גל נ' ראש-עיריית חיפה, פ"ד נט(3) 714, 718 (2004); כן ראו ע"מ 2894/14 הר שמש נ' הממונה על חוק חופש המידע ברשות המסים בישראל, פסקה 16 (10.5.2015); דנ"פ 7005/12 בר עידן יצור ופתוח בע"מ נ' הוועדה המרחבית לתכנון ולבניה שקמים, פסקה 3 (14.4.2016); והשוו, ע"א 2167/16 *snofi* נ' אוניפארם בע"מ (7.6.2017)).

על רקע זה אין ממש בטענה כי הגשת הבקשה דנן לפי תקנות העיון, המתייחסת למסמכים שהוגשו במסגרת הליך משפטי שהתנהל בדלתיים פתוחות, מהווה ניסיון "לעקוף" את הוראות חוק חופש המידע או את הנחיות פרקליט המדינה. זאת, אפילו נכונה טענת המערערות כי בקשה אשר הייתה מוגשת לפי דינים אלה הייתה נדחית (ויובהר כי איני מביע עמדה בשאלה אם בקשה כזו אכן הייתה נדחית).

6. אשר לטענתן השנייה של המערערות ולפיה מבקש העיון ממילא לא יוכל לעשות שימוש ראייתי במסמכים מושא בקשת העיון ועל כן אין תוחלת בבקשה דנן - הרי שגם טענה זו אינה מבססת נימוק ממשי המצדיק את שלילת זכות העיון. הכלל הוא כי מקום בו הטעם העומד בבסיס בקשת העיון הינו הליך משפטי אחר אשר יש לו קשר ענייני נטען להליך בו מבוקש העיון, מבקש העיון אינו נדרש ככלל להסביר כיצד העיון יועיל לו להתדיינות המשפטית "האחרת" (השוו, ע"א 7379/06 ג.מ.ח.ל. חברה לבניה 1992 בע"מ נ' טהוליאן (26.8.2010); בג"ץ 10003/08 מ. לטר בע"מ נ' מדינת ישראל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר, פסקה 10 (5.4.2012)). על כן ככלל די בטענתו של מבקש העיון כי העיון המבוקש דרוש לו לצורך התדיינות בתובענה ייצוגית כדי לעמוד בדרישת ההנמקה של בקשת העיון (ראו בג"ץ 1836/14 תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' הוועדה לחלוקת מכסות לייבוא בפטור ממכס (16.11.2014)), ואין הוא נדרש להסביר כיצד בכוונתו לעשות שימוש במסמכים מושא הבקשה.

7. בהינתן האמור לעיל לא שוכנעתי כי הוצג בפניי טעם מבורר המצדיק את שלילת זכות העיון. יודגש כי טענת המערערות כי העיון המבוקש יפגע לא רק בהן אלא גם באינטרס הציבורי הועלתה בחצי פה ועל כן לא ראיתי ליתן לה משקל של ממש, מה גם שהמשיבות 2-3 האמונות על אינטרס ציבורי זה הודיעו כי הן אינן מתנגדות לעיון המבוקש. גם הטענה בדבר חשיפת מידע טכני ונתונים מסחריים פרטיים ורגישים אודות המערערות הועלתה באופן לקוני, מבלי לפרט ולנמק, ועל כן אין מקום ליתן לה משקל.

סיכומו של דבר הוא שבקשת העיון מתקבלת. המבקש יהא רשאי לעיין
במסמכים שבתיק. העיון ייערך במזכירות בית המשפט בתיאום מראש ובהתאם
לסדרים המקובלים.

ניתנה היום, ז' בסיון התשע"ט (10.6.2019).

רון גולדשטיין, שופט

ר ש ם